

Lärarhandledning:
Upphovsrätten, *En film om*

Författad av Jenny Karlsson

Artikelnummer: T42616

Ämnen: Samhällskunskap, Bild

Målgrupp: Grundskola 4-6, Grundskola 7-9, Gymnasium

Speltid: 12 min

Produktionsår: 2016

Kunskap & Upplevelse
Film i undervisningen

INNEHÅLL:

Övergripande mål och riktlinjer

- Övergripande mål och riktlinjer från LGR 11 och LGY 11 som matchar filmen.

Centralt innehåll

- Det centrala innehåll från LGR 11 och LGY 11 som matchar filmen.

Kunskapskrav

- De kunskapskrav du kan jobba mot med utgångspunkt i filmen.

Frågebanken

- Olika typer av frågor att jobba med i helklass, i grupp eller individuellt.

Övningsbanken

- Länkar och övningar som hjälper dig att jobba vidare med filmens innehåll.

Centralt innehåll som kan kopplas till filmen.

Samhällskunskap, åk 4-6:

- Samhällets behov av lagstiftning, några olika lagar och påföljder.

Bild, åk 7-9:

- Rättigheter och skyldigheter, etik och värderingar när det gäller bruk av bilder samt yttrandefrihet och integritet i medier och övriga sammanhang.

Samhällskunskap, åk 7-9:

- Möjligheter och risker förknippade med internet och kommunikation via elektroniska medier.
- Rättssystemet i Sverige och principer för rättssäkerhet. Hur normuppfattning och lagstiftning påverkar varandra.

Samhällskunskap, gymnasiet:

Undervisningen i ämnet *samhällskunskap* ska ge eleverna förutsättningar att utveckla:

- Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder

Kunskapskrav som kan kopplas till innehållet:***Samhällskunskap, åk 6:***

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då enkla samband med enkla och till viss del underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med enkla resonemang och till viss del underbyggda argument.

Samhällskunskap, åk 9:

Eleven kan undersöka samhällsfrågor ur olika perspektiv och beskriver då enkla samband med enkla och till viss del underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i några samhällsfrågor med enkla resonemang och till viss del underbyggda argument och kan då i viss utsträckning växla mellan olika perspektiv.

Samhällskunskap 1a1:

Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifiera någon orsak och konsekvens. I analysen diskuterar eleven översiktligt orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna. Eleven kan ge enkla argument för sina ståndpunkter och värderar med enkla omdömen andras ståndpunkter.

Samhällskunskap 1b:

Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifiera någon orsak och konsekvens. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder. Eleven diskuterar översiktligt orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna. Eleven kan ge enkla argument för sina ståndpunkter och värderar med enkla omdömen andras ståndpunkter.

Samhällskunskap 2:

Eleven kan analysera komplexa samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder. Eleven diskuterar översiktligt orsakerna samt politiska, ekonomiska och sociala konsekvenser av olika lösningar på samhällsfrågor. Eleven kan ge enkla argument för sina ståndpunkter och värderar med enkla omdömen andras ståndpunkter.

Frågebanken

- Vad benämner man som verk i filmen?
- Vad är det som skyddas av upphovsrätten?
- Vad menas med verkshöjd?
- Är allt som skapas skyddat av upphovsrätten?
- Hur vet man om något har verkshöjd eller inte?
- Brukskonst är också skyddat av upphovsrätten. Vad är det?
- Ge exempel på något som inte skyddas av upphovsrätten? Varför skyddas inte detta?
- Vad kallas skapare av ett verk med ett annat ord?
- Hur går det till när ett verk blir skyddat av upphovsrätten?
- Vilka rättigheter har upphovsmannen av ett verk?
- Vad betyder "att överta de ekonomiska rättigheterna"? När kan det ske?
- Vad betyder copyright-symbolen? Står den för samma sak i hela världen?
- Vad händer om två personer gjort liknande verk och man inte vet vilket som var först?
- Får man använda andras verk?
- När kan det vara okej att kopiera andras verk och när får man det inte?
- Vad innebär citaträtt? Vad är viktigt att tänka på när man använder det?
- Vad är Bern-kommissionen? Hur kom den till?
- Vad är piratkopiering? Varför är det så vanligt? Vad tycker du om det?
- Vad är fildelning? Varför är det så vanligt? Vad tycker du om det?

Övningsbanken

1. Vad är orsaken till att fildelning/piratkopiering är så vanligt? Vad får fildelning/piratkopiering för konsekvenser, för individer och för samhället? Bör det släppas fritt? Varför? Varför inte? Hur kommer det att se ut i framtiden tror ni? Finns det någon lösning på problemet? Vad kan man göra?
 - Använd gärna EPA-metoden. Fundera först *Ensam*, diskutera sedan i *Par* och avsluta med att diskutera *Alla*.
2. Dela upp gruppen i två lag. Ett som är för piratkopiering/fildelning och ett som är emot. Låt lagen förbereda sig och samla på sig fakta och argument. Avsluta med en debatt
3. Diskutera när och hur man får ladda ned bilder från internet. Är det fritt fram eller något man måste tänka på? Hur gör du om du vill lägga upp bilder på din blogg? Hur känns det om någon sprider dina bilder vidare? Är det positivt eller negativt? Kan man göra något om man vill att ens bilder ska användas och spridas vidare?
4. Ta reda på vad Creative Commons är för något och diskutera fördelarna med det.

Mer om:

Creativecommons.se

<http://www.creativecommons.se/>

Vad är creative commons?

<https://www.youtube.com/watch?v=Yd9dP3v1Oyk>

Introduktion till upphovsrätt, Skolverket

<http://www.skolverket.se/skolutveckling/resurser-for-larande/kollakallan/upphovsratt/fakta-1.154344>

Creative Commons i skolan, Skolverket

<http://www.skolverket.se/skolutveckling/resurser-for-larande/kollakallan/upphovsratt/fakta-1.154344>

Intressanta rättsfall

<https://www.prv.se/sv/upphovsratt/intressanta-rattsfall/>